

## ANAYASA MAHKEMESİ KARARI

**Esas Sayısı : 2013/39**

**Karar Sayısı : 2013/65**

**Karar Günü : 22.5.2013**

**R.G. Tarih-Sayı : 12.07.2013-28705**

**İTİRAZ YOLUNA BAŞVURAN** : Ankara 11. İdare Mahkemesi

**İTİRAZIN KONUSU** : 8.2.2007 günlü, 5580 sayılı Özel Öğretim Kurumları Kanunu'nun 10. maddesinin ikinci fıkrasının Anayasa'nın 5., 13. ve 48. maddelerine aykırılığı ileri sürülerek iptaline karar verilmesi istemidir.

### **I- OLAY**

Özel bir eğitim ve rehabilitasyon merkezinde öğretmen olarak görev yapan davacının, derse girmeyen bazı öğrencilerin velileri yerine devam çizelgelerini imzalamak suretiyle derse girmiş gibi gerçeğe aykırı belge düzenlediği gerekçesiyle görevine son verilmesine ilişkin işlemin iptali istemiyle açtığı davada, itiraz konusu kuralın Anayasa'ya aykırı olduğu kanısına varan Mahkeme, iptali için başvurmuştur.

### **III- YASA METİNLERİ**

#### **A- İtiraz Konusu Yasa Kuralı**

8.2.2007 günlü, 5580 sayılı Özel Öğretim Kurumları Kanunu'nun itiraz konusu kuralı da içeren 10. maddesi şöyledir:

*'MADDE 10- İki defa teftiş raporuyla başarısızlığı tespit edilen yönetici, öğretmen, uzman öğretici ve usta öğreticilerin çalışma izni, izni veren makam tarafından iptal edilir.*

*Hizmete devamında 9 uncu madde hükümlerine göre sakınca görülen yönetici, öğretmen, uzman öğretici, usta öğretici ve diğer personelin görevine, izni veren makam tarafından son verilir.*

*Bu durum, ilgiliye tebliğ edilmek üzere kuruma bildirilir. Tebliğ, sözleşmenin feshine ve ilgilinin kurumla ilişkisinin kesilmesine yeter sebep teşkil eder.*

*Kurumların teftiş ve denetlenmesi sırasında valilik, lüzum görülen durumlarda kurumun yönetici, öğretmen, uzman öğretici ve usta öğreticilerini görevden uzaklaştırabilir. Bu takdirde valilikçe, geçici görevlendirme yapılarak gerekli tedbirler alınır.'*

#### **B- İlgili Yasa Kuralı**

8.2.2007 günlü, 5580 sayılı Özel Öğretim Kurumları Kanunu'nun ilgili görülen 9. maddesi şöyledir:

**'MADDE 9-** Kurumlarda çalışan yönetici, öğretmen, uzman öğretici ve usta öğreticiler ile kurucu veya kurucu temsilcisi arasında yapılacak iş sözleşmesi, en az bir takvim yılı süreli olmak üzere yönetmelikle belirtilen esaslara göre yazılı olarak yapılır. Mazeretleri nedeniyle kurumdan ayrılan öğretmen ve öğreticilerin yerine alınacak olanlar ile devredilen kurumların yönetici, öğretmen ve öğreticileri ile bir yıldan daha az bir süre için de iş sözleşmesi yapılabilir.

Okullarda yöneticilik ve eğitim-öğretim hizmeti yapanlara, kıdemlerine göre (emekliler hariç) dengi resmî okullarda ödenen aylık ile sosyal yardım kapsamındaki ek ödeme tutarlarından az ücret verilemez.

Sosyal yardım kapsamındaki ek ödemeler, bütçe kanunlarıyla resmî okul öğretmen ve personeline sağlanan haklara denk olarak okul öğretmenlerine ve personeline de ödenir. Sosyal yardım kapsamındaki ek ödemelerden gelir vergisi kesilmez.

Kurumlardaki ek ders ücreti miktarı, resmî okullar için tespit edilen miktardan az olamaz. Ancak, 8 inci madde uyarınca resmî okul ve kurumlardan ücretli olarak görevlendirilenlere verilecek ek ders ücreti miktarı, resmî okullar için tespit edilen ek ders ücretinin iki katını geçemez.

Kurumlarda görev yapan yönetici, öğretmen, uzman öğretici ve usta öğreticiler, bu Kanun hükümleri saklı kalmak üzere;

a) Sosyal güvenlik ve özlük hakları yönünden; 506 sayılı Sosyal Sigortalar Kanunu ile 4857 sayılı İş Kanunu,

b) Yetki, sorumluluk, ödül ve cezalar ile bunların uygulanması bakımından; 657 sayılı Devlet Memurları Kanunu, 1702 sayılı İlk ve Orta Tedrisat Muallimlerinin Terfi ve Tecziyeleri Hakkında Kanun, 4357 sayılı Hususi İdarelerden Maaş Alan İlkokul Öğretmenlerinin Kadrolarına Terfi, Taltif ve Cezalandırılmalarına ve Bu Öğretmenler İçin Teşkil Edilecek Sağlık ve İçtimâî Yardım Sandığı ile Yapı Sandığına ve Öğretmenlerin Alacaklarına Dair Kanun ile 4483 sayılı Memurlar ve Diğer Kamu Görevlilerinin Yargılanması Hakkında Kanun,

hükümlerine tâbidir.

Ancak, 657 sayılı Devlet Memurları Kanununa göre kademe ilerlemesinin durdurulması cezasını gerektiren fiillerin işlenmesi halinde bu kişilere kademe ilerlemesinin durdurulması cezası yerine brüt aylığından 1/4'ü ile 1/2'si arasında maaş kesim cezası, çalışma izni veren makam tarafından verilir. Tekrarı hâlinde ise göreve son verilir.

1702 sayılı Kanuna göre meslekten çıkarılma veya 657 sayılı Devlet Memurları Kanununa göre Devlet memurluğundan çıkarma cezasını gerektiren fiil ve hâllerin işlenmesi hâlinde, Bakanlığın görüşü alınmak suretiyle personelin görevine, izni veren makam tarafından son verilir.

Yetki, sorumluluk, ödül, sicil, disiplin ve cezaların uygulanmasına ilişkin diğer esas ve usûller çıkarılacak yönetmelikle belirlenir.

Kurumlarda görev yapan yönetici, öğretmen, uzman öğretici ve usta öğreticiler, görevleri sırasında suç işlemeleri veya görevleri nedeniyle kendilerine karşı işlenen suçlardan

*dolayı 5237 sayılı Türk Ceza Kanununun uygulanması ve ceza kovuşturması bakımından kamu görevlisi sayılır.'*

### **C- Dayanılan ve İlgili Görülen Anayasa Kuralları**

Başvuru kararında, Anayasa'nın 5., 13. ve 48. maddelerine dayanılmış, Anayasa'nın 2. maddesi ise ilgili görülmüştür.

### **IV- İLK İNCELEME**

Anayasa Mahkemesi İçtüzüğü hükümleri uyarınca Serruh KALELİ, Alparslan ALTAN, Mehmet ERTEN, Serdar ÖZGÜLDÜR, Zehra Ayla PERKTAŞ, Recep KÖMÜRCÜ, Burhan ÜSTÜN, Engin YILDIRIM, Nuri NECİPOĞLU, Hicabi DURSUN, Celal Mümtaz AKINCI, Erdal TERCAN, Muammer TOPAL, Zühtü ARSLAN ve M. Emin KUZ'un katılımlarıyla 2.5.2013 gününde yapılan ilk inceleme toplantısında, dosyada eksiklik bulunmadığından işin esasının incelenmesine OYBİRLİĞİYLE karar verilmiştir.

### **V- ESASIN İNCELENMESİ**

Başvuru kararı ve ekleri, Raportör Ayhan KILIÇ tarafından hazırlanan işin esasına ilişkin rapor, itiraz konusu ve ilgili görülen yasa kuralları, dayanılan ve ilgili görülen Anayasa kuralları ve bunların gerekçeleri ile diğer yasama belgeleri okunup incelendikten sonra gereği görüşülüp düşünüldü:

#### **A- Anlam ve Kapsam**

5580 sayılı Özel Öğretim Kurumları Kanunu'nun, itiraz konusu kuralı da içeren 10. maddesinde, özel öğretim kurumlarında çalışan yönetici, öğretmen, uzman öğretici ve usta öğreticilerin çalışma izinlerinin iptali ve geçici görevlendirilmeleri düzenlenmektedir. İtiraz konusu kuralda, hizmete devamında 5580 sayılı Kanun'un 9. maddesi hükümlerine göre sakınca görülen yönetici, öğretmen, uzman öğretici, usta öğretici ve diğer personelin görevine, izni veren makam tarafından son verileceği belirtilmektedir.

Atf yapılan 9. maddenin ilk dört fıkrasında, kurum ile yönetici, öğretmen, uzman öğretici ve usta öğreticiler arasında akdedilecek iş sözleşmesinin süresi ile bu kişilerin özlük haklarına ilişkin hükümlere yer verilmektedir. Anılan fıkralarda, ilgilinin hizmete devamında sakınca oluşturacak herhangi bir husus düzenlenmediğinden, 9. maddeye yapılan atfın bu fıkralarla bir ilgisinin bulunmadığı anlaşılmaktadır.

Maddenin devam eden fıkralarında ise ilgililerin, sosyal güvenlik ve özlük hakları yönünden tabi oldukları kanunlar açıklığa kavuşturulduktan sonra, bunların, yetki, sorumluluk, ödül ve cezalar ile bunların uygulanması bakımından tabi oldukları kanunlar ve görevlerine son verilmesini gerektiren durumlar düzenlenmiştir. Buna göre, bu Kanun'daki hükümler saklı olmak üzere, özel öğretim kurumlarında çalışan yönetici, öğretmen, uzman öğretici ve usta öğreticiler, yetki, sorumluluk, ödül ve cezalar ile bunların uygulanması bakımından 657 sayılı Devlet Memurları Kanunu, 1702 sayılı İlk ve Orta Tedrisat Muallimlerinin Terfi ve Tecziyeleri Hakkında Kanun, 4357 sayılı Hususi İdarelerden Maaş Alan İlkokul Öğretmenlerinin Kadrolarına Terfi, Taltif ve Cezalandırılmalarına ve Bu Öğretmenler İçin Teşkil Edilecek Sağlık ve İhtimaî Yardım Sandığı ile Yapı Sandığına ve Öğretmenlerin Alacaklarına Dair Kanun ile 4483 sayılı Memurlar ve Diğer Kamu Görevlilerinin Yargılanması Hakkında Kanun

hükümlerine tabidir. Bu bağlamda, 657 sayılı Kanun ile 1702 sayılı Kanun'un disiplin suç ve cezalarına ilişkin hükümleri, niteliğine uygun düştüğü ölçüde özel öğretim kurumlarında görev yapan yönetici ve öğretmenler hakkında da uygulanacaktır. Dolayısıyla, özel öğretim kurumlarında çalışan yönetici ve öğretmenler hakkında, anılan kanunlarda öngörülen fiilleri işlediklerinde, soruşturmalar kamu makamlarınca yapılacak ve eylemlerinin sabit görülmesi halinde söz konusu kanunlarda belirtilen cezalar uygulanacaktır.

Ancak, kademe ilerlemesinin durdurulması ve memuriyetten çıkarma cezaları, mahiyeti itibarıyla özel öğretim kurumlarında çalışan yönetici ve öğretmenlere uygulanabilecek nitelikte olmadığından, 5580 sayılı Kanun'un 9. maddesinin altıncı ve yedinci fıkralarında, bu iki ceza türüne ilişkin özel hükümlere yer verilmiştir. 657 sayılı Kanun'a göre kademe ilerlemesinin durdurulması cezasını gerektiren fiillerin işlenmesi hâlinde bu kişilere kademe ilerlemesinin durdurulması cezası yerine brüt aylığından 1/4'ü ile 1/2'si arasında maaş kesim cezası uygulanmakta, aynı eylemin tekrarı hâlinde ise ilgili kişinin görevine son verilmektedir. 1702 sayılı Kanun gereğince meslekten çıkarılma veya 657 sayılı Kanun'a göre devlet memurluğundan çıkarma cezasını gerektiren fiil ve hâllerin bulunması durumunda ise Bakanlığın görüşü alınmak suretiyle personelin görevine, izni veren makam tarafından son verilmektedir.

Dava konusu kural ile 9. maddenin ilk dört fıkrası dışında kalan bölümünde yer alan düzenlemeler bir bütün olarak değerlendirildiğinde, 9. maddeye yapılan atfın, özel öğretim kurumlarında görev yapan yönetici, öğretmen, uzman öğretici ve usta öğreticilerin yetki, sorumluluk, ödül ve cezalar ile bunların uygulanması bakımından tabi oldukları hükümlere yönelik olduğu sonucuna ulaşılmaktadır. Bu durumda, söz konusu personelin, yetki, sorumluluk, ödül ve cezalar ile bunların uygulanması bakımından tabi oldukları 657, 1702, 4357 ve 4483 sayılı kanunları ihlal eden eylemlerinin bulunması ve bu eylemlerin aynı zamanda sakıncalı görülmesi durumunda, bu kişilerin görevine, izni veren makam tarafından son verilebileceği anlaşılmaktadır.

## **B- Anayasa'ya Aykırılık Sorunu**

Başvuru kararında, yetki, sorumluluk, ödül ve cezalar ile bunların uygulanması bakımından resmi okullarda görev yapan öğretmenlerle aynı kurallara tabi kılınan özel öğretim kurumlarında çalışan öğretmenlerin, 657 ve 1702 sayılı kanunlarda yer alan nedenlerle görevlerine son verilmesi mümkün olduğu halde, itiraz konusu kuralla, bunların hizmete devamında 5580 sayılı Kanun'un 9. maddesine göre sakınca görülmesi hâlinde de görevlerine son verilebilmesinin olanaklı kılındığı, sakınca oluşturan eylemlerin kanunda açıkça gösterilmemesinin belirlilik ilkesini ihlal ettiği ve buna dayanılarak ilgilinin görevine son verilmesinin çalışma hakkının ölçüsüz bir şekilde sınırlandırılması sonucunu doğurduğu belirtilerek kuralın, Anayasa'nın 5., 13. ve 48. maddelerine aykırı olduğu ileri sürülmüştür.

6216 sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun'un 43. maddesine göre, ilgisi nedeniyle itiraz konusu kural, Anayasa'nın 2. maddesi yönünden de incelenmiştir.

Anayasa'nın 2. maddesinde belirtilen hukuk devleti, insan haklarına dayanan, bu hak ve özgürlükleri koruyup güçlendiren, eylem ve işlemleri hukuka uygun olan, her alanda adaletli bir hukuk düzeni kurup bunu geliştirerek sürdüren, hukuk güvenliğini sağlayan, Anayasa'ya aykırı durum ve tutumlardan kaçınan, hukuku tüm devlet organlarına egemen kılan, Anayasa ve yasalarla kendini bağlı sayan, yargı denetimine açık olan devlettir.

Hukuki güvenlik ile belirlilik ilkeleri, hukuk devletinin önkoşullarındandır. Kişilerin hukuki güvenliğini sağlamayı amaçlayan hukuki güvenlik ilkesi, hukuk normlarının öngörülebilir olmasını, bireylerin tüm eylem ve işlemlerinde devlete güven duyabilmesini, devletin de yasal düzenlemelerinde bu güven duygusunu zedeleyici yöntemlerden kaçınmasını gerekli kılar. Belirlilik ilkesi ise yasal düzenlemelerin hem kişiler hem de idare yönünden herhangi bir duraksamaya ve kuşkuyla yer vermeyecek şekilde açık, net, anlaşılır ve uygulanabilir olmasını, ayrıca kamu otoritelerinin keyfi uygulamalarına karşı koruyucu önlem içermesini ifade etmektedir. Bu bakımdan, kanunun metni, bireylerin, gerektiğinde hukuki yardım almak suretiyle, hangi somut eylem ve olguya hangi hukuksal yaptırımın veya sonucun bağlandığını belli bir açıklık ve kesinlikte öngörebilmelerine imkân verecek düzeyde kaleme alınmış olmalıdır. Dolayısıyla, uygulanması öncesinde kanunun, muhtemel etki ve sonuçlarının yeterli derecede öngörülebilir olması gereklidir.

İtiraz konusu kural, hizmete devamında 9. maddeye göre sakınca görülmesi durumunda özel öğretim kurumlarında görev yapan yönetici, öğretmen, uzman öğretici ve usta öğreticilerin görevine, çalışma iznini veren makam tarafından son verilmesini öngörmektedir. Atıf yapılan 9. maddenin itiraz konusu kuralı ilgilendiren bölümü, söz konusu kişilerin, yetki, sorumluluk, ödül ve cezalar ile bunların uygulanması bakımından tabi oldukları kanunları göstermekte olup hizmete devamında sakınca oluşturan eylemleri düzenlememektedir. Bu durumda idarenin, göreve devamında sakınca oluşturan eylemlerin neler olduğunun belirlenmesi hususunda geniş bir takdir yetkisine sahip olacağı açıktır. Bu hâliyle ne tür eylemlerin 9. maddeye göre sakınca oluşturduğunun ilgili kişilerce önceden bilinebilir olduğu söylenemez. Özel öğretim kurumunda çalışan yönetici, öğretmen, uzman öğretici ve usta öğreticilerin görevine son verilmesini gerektiren fiillerin tespiti hususunda idareye geniş takdir yetkisi tanıyan itiraz konusu kural, öngörülebilir olmadığı gibi ilgiliye, idarenin keyfi yorum ve uygulamalarına karşı yeterince koruma sağlayacak nitelikte olmadığından hukuki güvenlik ilkesini zedelemektedir.

Açıklanan nedenlerle, itiraz konusu kural Anayasa'nın 2. maddesine aykırıdır. İptali gerekir.

Kural, Anayasa'nın 2. maddesine aykırı görülerek iptal edildiğinden Anayasa'nın 5., 13. ve 48. maddeleri yönünden incelenmemiştir.

## **VI- SONUÇ**

8.2.2007 günlü, 5580 sayılı Özel Öğretim Kurumları Kanunu'nun 10. maddesinin ikinci fıkrasının Anayasa'ya aykırı olduğuna ve İPTALİNE, 22.5.2013 gününde OYBİRLİĞİYLE karar verildi.

|               |                 |              |
|---------------|-----------------|--------------|
| Başkanvekili  | Başkanvekili    | Üye          |
| Serruh KALELİ | Alparslan ALTAN | Mehmet ERTEN |

Üye

Serdar ÖZGÜLDÜR

Üye

Osman Alifeyyaz PAKSÜT

Üye

Zehra Ayla PERKTAŞ

Üye

Recep KÖMÜRCÜ

Üye

Burhan ÜSTÜN

Üye

Engin YILDIRIM

Üye

Nuri NECİPOĞLU

Üye

Hicabi DURSUN

Üye

Celal Mümtaz AKINCI

Üye

Erdal TERCAN

Üye

Muammer TOPAL

Üye

Zühtü ARSLAN

Üye

M. Emin KUZ